

здоров'я, власності, а також життя, здоров'я, власності їхніх близьких родичів. Порядок забезпечення безпеки таких осіб визначається законодавством» [2, с. 510].

Згадані пропозиції, на наше переконання, не втратили своєї актуальності та можуть бути використані й нині як зміни і доповнення до чинного Кримінального процесуального кодексу України за умови адаптування їх під його термінологічну базу.

Таким чином, питання вдосконалення сучасних підходів щодо кримінально-правової протидії організованій злочинності, безумовно, потребують на поглиблену увагу, виважений науковий підхід, урахування практичної складової та логічне вирішення.

Список використаних джерел

1. Скулиш Є. Д. Поняття транснаціональної організованої злочинності та її співвідношення з тероризмом / Є. Д. Скулиш, В. О. Глушков // Право і суспільство. – 2012. – № 2. – С. 190–194.

2. Савченко А. В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08 / Савченко Андрій Володимирович. – Київ, 2007. – 616 с.

Садиков М. А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРИРОДА ВНИКНЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЇЇ УСУНЕННЯ

Існує безліч визначень поняття «тіньова економіка». Зокрема, науковці вважають, що це: 1) економіка, яка не підлягає до обліку й контролю, відповідно до сплати податків; 2) економічна діяльність, яка прихована від суспільства й держави та перебуває поза межами державного контролю й обліку; 3) неформальна економіка, що загрожує національній безпеці [1].

На нашу думку, тіньова економіка становить інтерес передусім із позиції її впливу на більшість звичайних економічних явищ і процесів: формування та розподіл доходу,

торгівлі, інвестування й економічного зростання загалом. Економічна система в будь-якій країні є синтезом легальної та нелегальної тіньової економічної діяльності. Неофіційна економіка функціонує паралельно з офіційною, і в окремих країнах практично не поступається за обсягами та масштабами останній. За даним Держкомстату України, нині 15 % ВВП перебуває в тіньовій сфері (згідно з іншими даними, цей показник становить 44 і 69 %). Натомість у США ідеться про 18 %, Китаї – 23 %, у Росії – 14–16 %. У світовій економіці в тіньовій сфері перебуває 2–5 % ВВП [2; 3].

Основні тенденції тіньової складової держави визначені передусім соціально-економічними процесами та реформами всіх сфер суспільного життя. Думка про те, що тіньова економіка – абсолютне негативне явище, є хибною. Така неформальна економіка дає можливість вижити в період складних життєвих обставин широким верстам населення України, де прибуток 2/3 населення становить менше прожиткового мінімуму (чимало осіб працюють нелегально, займаються торгівлею без ліцензії). Інша справа – торгівля наркотичним засобами, людьми, зброєю, відмивання незаконно отриманих тіньових доходів тощо. На жаль, бракує наукових досліджень щодо аналізу природи походження тіньових коштів, зокрема невідомо, яка частка належить обездоленому прошарку населення та великим мафіозним неформальним організаціям. Адже поняття «тіньова економіка» стосується не лише брудних коштів, а й джерела походження нелегальних доходів, тобто всього ланцюга фінансово-господарської діяльності.

Серед основних чинників тінізації всієї сфери життєдіяльності суспільства слід виокремити економічні, до яких належать: ускладнення процесу впровадження економічних реформ, зниження життєвого рівня населення, різка соціально-економічна диференціація суспільства, нерівномірність економічного й соціального розвитку регіонів, новий сплеск інфляції, безробіття, падіння суспільної моральності, глибока криза в окремих галузях економіки. Тому цілком закономірним є те, що кількість визначених економічних злочинів постійно збільшується. Окрім того, завдяки високій латентності реальні обсяги злочинних і тіньових дій в економічній сфері значно перевищують офіційно

зарєєстрований рївєнь. Тїньова економїка сформуваьась як стїйка, вїдтворююча соціально-економїчна система. Вплїв тїньових вїдносїн в Українї настїльки значущий, що становить небезпєку для економїчної сфєри держави та суверенїтєту України, тому вкрай необхїдним є їх детальний анаїз.

Обновнї напрями подолання та запобїгання кримїнаїзацїї нацїональної економїки можна розподїлити на: 1) правовї (удосконалення та прїйняття законодавчих ї нормативних актїв, положєнь щодо запобїгання тїнїзацїї економїки та її впливу на соціально-економїчний розвиток); 2) економїчнї (розроблення економїчних механїзмїв ї важелїв щодо стимулювання розвитку формальної економїки у межах чинного нацїонального ї мїжнародного законодавства); 3) соціальнї (виховання в населєннї, особливо в молодї, через ЗМї, навчальнї заклади рїзного рївня освїтянської дїяльностї уваги до працї, отримання достойної легальної заробїтної плати, сплати податкїв, що є основою вирїшення багатьох суспїльних соціально-економїчних проблем).

Ефективна економїчна система неможлива без розроблення адекватного механїзму управлїння державою та громадського контролю у сферї дїяльностї всїх гїлок влади. Їого передумовою є збалансований розподїл влади мїж центром ї рєгіонами, мїж вищим рївнями влади та середнїми, а також найнижчими, установлення суспїльного контролю за владою на мїсцях ї центру.

Наприклад, закони України «Про децентралїзацїю влади» вїд 9 липня 2015 року № 2217 [4], «Про добровїльне об'єднання територїальних громад» вїд 5 лютого 2015 року № 157-VIII [5] практично не дїють. Це спричиняє пожвавлення тїнїзацїї всїєї фїнансово-господарської системи на мїсцях. Послугуючись цими законами, можна продовжити термїн перебування в мїсцевїй владї, захистити своє майно, зробити корисне друзям та прихильникам. Водночас у перїод вїйськових дїї, полїтичної кризи, форсмажорних обставин централїзована влада має бути бїльш ефективною, нїж формальна демократична.

Розглянемо можливї шляхи подолання означеної проблеми. Так, слїд заборонити на законодавчому рївнї балотуватись депутатам бїльше двох скликань. Стосовно Конституцїйних прав працївникїв правоохоронної дїяльностї, то їх дїяльнїсть спрямована на забезпечення Конституцїйних прав

громадян, а не руйнування системи влади й тінізації економіки (досвід роботи прокуратури України період незалежності в Києві та регіонах). Тому на законодавчому рівні відповідних органів доцільно заборонити суспільну діяльність діючих і колишніх працівників, зокрема держслужбовців. Доцільно відмовитись від індивідуальних корумпованих депутатів любого рівня. На місцевому рівні самоврядування відсутнє поняття опозиції. Тому варто внести зміни до Закону [5]: «усіх кандидатів до місцевого органу самоврядування залучити до процесу прийняття рішень».

Крім цього, виявився недієвим і Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29 листопада 2001 року № 2866-III [6]. Досі створення ОСББ не набуло масштабності, адже триває саботаж закону попередніми власниками ЖЕУ. Водночас ідеться також про третю особу «будівельна компанія – у новобудовах», яка бажає отримувати дохід у вигляді високої заробітної плати чиновниками СБУ, МВД, прокуратури тощо, а також для підтримки депутатів Верховної Ради України, які є власниками цих будівельних компаній на законних підставах, тобто створюється приватне житлове експлуатаційне управління (ПЖЕУ). У статуті цього управління є особливий пункт, де зазначено, що «з метою надання якісних послуг мешканцям багатоквартирного будинку ПЖЕК має право підвищувати квартплату необмежено...». Таким чином, жодний орган місцевого органу самоврядування не береться розглядати скаргу по суті. На жаль, обсяг виступу не дає можливості висвітлити всіх економічних механізмів протидії тінізації економіки.

Список використаних джерел

1. Тіньова економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.m.wikipedia.org/wik>. – Назва з екрана.
2. Внукова Н. Фахове забезпечення розвитку системи фінансового моніторингу за міжнародними стандартами [Електронний ресурс] / Н. Внукова // Сучасні проблеми фінансового моніторингу : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 8 груд. 2016 р.). – Режим доступу: ufr2007@meta.ua. – Назва з екрана.

3. Андрійченко Ж. Місце загрози корупції в національній оцінці ризиків системи ПВК/ФТ [Електронний ресурс] / Ж. Андрійченко // Сучасні проблеми фінансового моніторингу : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 8 груд. 2016 р.). – Режим доступу: ufr2007@meta.ua. – Назва з екрана.

4. Про децентралізацію влади [Електронний ресурс] : Закон України від 9 лип. 2015 р. № 2217. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

5. Про добровільне об'єднання територіальних громад [Електронний ресурс] : Закон України від 5 лют. 2015 р. №157-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

6. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку [Електронний ресурс] : Закон України від 29 листоп. 2001 р. № 2866-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/liga/zakon.ua>. – Назва з екрана.

Тимошенко В. І. – доктор юридичних наук, професор, академік АН ВО України, головний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

ФАКТОРИ КОРУПЦІЇ У ВИМІРІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Однією з найгостріших проблем соціально-політичної дійсності, що стоять перед Україною, є корупція. Нині Україна найбідніша і найбільш корумпована країна Європи. Корупційний чинник став нормою в політиці, економіці та суспільному житті. Це негативне соціальне явище вже не просто загрожує вказаним сферам, а є їх складовою. Корупція породжує неприпустимі диспропорції не лише в системі управління і функціонування державних інститутів, а й впливає на формування суспільної свідомості. Населення дедалі активніше втрачає довіру до влади. Корумповані владні структури своїм існуванням зводять нанівець роль держави як регулятора економічних і соціальних процесів, стимулюють паразитування певної частини суспільства на проблемах більшості, переводить нормальну систему взаємин між людьми в тіньову, часто кримінальну сферу. Суспільні інтереси підміняються корисливими інтересами окремих осіб і груп. Особливо небезпечна корупція в правоохоронних органах, судовій